

Årsrapport 2023

Regionalt cancercentrum sydöst

Innehållsförteckning

RCC Sydösts patientlöften	1
Nationella kvalitetsregister.....	1
Vårdprogram	2
Cancerregistret.....	2
Comprehensive cancer center.....	3
Regionalt biobankscentrum	3
Standardiserade vårdförlopp (SVF) och processarbete	5
Multidisciplinära konferenser (MDK)	6
Patient- och närstående råd (PNR).....	6
Patientnära forskning.....	6
Cancerläkemedel	7
Cancerrehabilitering	7
Palliativa insatser	10
Cancerprevention	10
Cervixcancerprevention.....	11
Bröstcancerscreening.....	11
Organiserad prostatacancer testning.....	12
Tarmcancerscreening.....	12
Barncancer	12
Långtidsuppföljning efter barncancer.....	13
Medarbetarperspektivet.....	14
Ekonomi	15

RCC Sydösts patientlöften

Regionalt cancercentrum sydöst (RCC Sydöst) är en kunskaps- och serviceorganisation i sydöstra sjukvårdsregionen (SÖSR), som tillsammans med övriga fem regionala cancercentrum har skapats för att utveckla cancervården utifrån ett tydligt patient- och jämlikhetsperspektiv. RCC Sydöst ansvarar för insamling, statistik och analys av kvalitetsregisterdata och stödjer cancerforskning och vårdprogramarbete, såväl regionalt som nationellt. Regionalt biobankscentrum är knutet till RCC Sydöst.

RCC Sydöst arbetar för att färre i sydöstra sjukvårdsregionen ska insjukna i cancer, fler ska överleva och leva längre med bibehållen livskvalitet. För att nå målen och uppfylla visionen har regionens samverkansnämnd enats om sex löften till patienterna och invånarna i vår region.

1. Få behandling inom fyra veckor (om inte annat anges i standardiserade vårdförlopp)
2. Erbjudas diagnostik och behandling enligt Best practice
3. Vara välinformerade och delaktiga genom hela vårdkedjan
4. Få lika god palliativ vård oavsett bostadsort
5. Erbjudas bästa möjliga hälsofrämjande insatser och välfungerande screeningprogram
6. Regionalt cancercentrum sydöst ska prioritera patientnära forskning inom cancerområdet

Dessa sex löften har en målinriktning med koppling till de tio nationella kriterierna som samtliga RCC skall arbeta utifrån och som ligger till grund för Socialstyrelsens årliga verksamhetsutvärdering. Nedan följer beskrivning av några av RCC Sydösts aktiviteter och resultat under 2020.

Nationella kvalitetsregister

Det finns sex regionala tumörregister i Sverige. RCC Sydöst ansvarar för ett av dessa och levererar årligen databeståndet för sydöstra sjukvårdsregionens nya cancerfall till Socialstyrelsen. RCC Sydöst har regionalt ansvar för mer än 30 olika kvalitetsregister och nationellt ansvar för nationella kvalitetsregister för hudmelanom (SweMR, Swedish Melanoma Registry), bukspottkörtelcancer och endokrina buktumörer (GEP-NET). Kommunikation och vägledning av regionens inrapportörer pågår kontinuerligt. Alla tre register har nu interaktiva rapporter. De finns på RCCs web och uppdateras minst varje halvår. I dessa kan användaren själv göra urval och välja hur data ska redovisas i form av figurer, tabeller, jämförelser och trender.

Jönköping har börjat använda IPÖ i flera diagnoser, Kalmar har påbörjat implementeringen systematisk i några diagnoser, arbetssätt och rutiner sprids i SÖSR och kan vara ett stöd för Östergötland, som nu påbörjat implementering inom några diagnoser

Det nationella stödteamet för SweMR har under året stöttat registrets styrgrupp kring implementeringen av Individuell patientöversikt för melanom. Stödteamet för har under året fokuserat på planering av ett större datavalideringsprojekt för att kontrollera datakvaliteten i den data som registret samlar in. Valideringen har skett under 2023. [Prognosinstrumentet för hudmelanom](#) har uppdaterats under året med nya urval av variabler och finns nu både som en app och i ett nytt format både på svenska och engelska. Instrumentet ger individuella riskprofiler

för patienter med malignt melanom utifrån olika kombinationer av riskfaktorer så som kön, ålder, tumörlokal, tumörtjocklek etc. och kan vara ett stöd för läkaren för att samtala med patienterna om prognos.

Stödteamet för bukspottkörtelcancer har arbetat med utveckling av befintliga formulär utifrån styrgruppens önskemål. Stödteamet har även varit behjälpliga att införa patientrapporterade mått i registret för att möjliggöra uppföljning av patienternas mående. Arbeta har påbörjats för att skapa Pankreas base (sammanlänkning av flera register till en forskningsdatabas) och metadataverktyget RUT.

GEP-NET:s nationella stödteam har främst arbetat med hur data kan presenteras från uppföljningsblanketten. Stödteamet har även jobbat med att utveckla och förbättra registrets årsrapport gällande presentationen av data.

Kunskapen om cancer sprids bl.a. via publicering av olika rapporter på cancercentrum.se. RCC Sydöst har publicerat [resultatredovisningen](#) två gånger i år. Den belyser cancervårdens aktuella måluppfyllelse utefter patientlöftena och utveckling över tid, och avser att initiera förbättringsarbete. Nytt för i år är att SVF PREM är med i diagnosspecifika rapporterna.

RCC Sydöst arbetar aktivt med att stödja klinikerna att använda inrapporterade data från kvalitetsregister och SVF för att följa upp verksamheten. Ett led i detta är flertalet fysiska besök i verksamheterna och digitala kontakter av processledare och berörd personal från RCC kansli.

Vårdprogram

RCC Sydöst ansvarar för framtagande och revidering av nio nationella vårdprogram. Revideringsarbete har pågått och nya versioner av vårdprogrammen för Melanom, Binjuretumörer och Merkelcellstumörer har publicerats under 2023. Flera andra vårdprogram är under pågående revidering och framtagande under året. Vårdprogramgrupperna har även ansvar för Standardiserade vårdförlopp dokumentet (SVF), dessa uppdateras vid behov när vårdprogrammet revideras.

RCC Sydöst har rollen som RPO Cancer inom kunskapsstyrningsorganisation i Sydöstra sjukvårdsregionen och samverkar med övriga RPO och Kunskapsråd. Vid remissrundor fyra gånger per år tas en sjukvårdsregional konsekvensbeskrivning fram av sjukvårdsregionens representanter för de aktuella vårdprogrammen/SVF-dokumenterna och sprids via RCC Sydöst till de som berörs av remissrundan. Remissrutinerna innebär samarbete med övriga regionala programområden (RPO) i Sydöst.

Utveckling har skett för att skapa struktur för att diskutera och lyfta konsekvenser av vårdprogram till rätt nivå inom kunskapsstyrningen, vilket innebär att RCCs styrgrupp (RPO Cancer) kommer ha ett större engagemang kring dessa frågor än tidigare.

Cancerregistret

RCC Sydöst har ett sjukvårdsregionalt uppdrag att samla in, koda och avrapportera canceranmälningar som rapporterats på invånare i sydöstra sjukvårdsregionen till hälsodataregistret på Socialstyrelsen. Samlad efterforskning av saknade canceranmälningar har planenligt gjorts fyra gånger under året.

Canceranmälningar från patologiverksamheterna i Sydöstra sjukvårdsregionen och från den kliniska verksamheten görs i majoriteten av fallen elektroniskt.

Den årliga leveransen till Socialstyrelsen den 1 november illustreras av tabellen nedan. Täckningsgraden var något lägre i år jämfört med förra året.

	Leverans 2023-11-02	Leverans 2022-11-01	Leverans 2021-11-02	Leverans 2020-11-04	Leverans 2019-11-01	Leverans 2018-11-01	Leverans 2017-10-31
Totalt antal poster	16 309	15 420	14 861	19 544	14 632	14 365	12 350
Antal nya poster	15 065	14 283	13 651	14 663	13 959	13 075	11 988
- maligna	9 215	8 658	8 376	8 563	8 337	7 902	7 762
- icke- maligna	5 850	5 625	5 275	6 100	5 622	5 173	4 226
Antal ändrade poster	1 224	1 114	1 181	4 861	626	1 287	353
Antal raderade poster	20	23	29	20	47	3	9
Täckningsgrad	94.55 %	95.45 %	96.97 %	96.14 %	94.45 %	94.26 %	93.68 %

RCC har ett nationellt stödteam för cancerregistret där RCC Sydöst representeras av en registeradministratör samt en nationell resurs i form av koordinator tillika produktägare. Gruppen har i uppdrag att arbeta med att minska de regionala skillnaderna i kodningsarbetet och stärka arbetet med cancerregistret. Nationella stödteamet för cancerregistret har tillsammans med Socialstyrelsen tagit fram en handledning ”Kodning i cancerregistret” för den personal som arbetar med registrering i Cancerregistret och arrangerat utbildningstillfällen för registeradministratörer tillsammans med Socialstyrelsen.

Comprehensive cancer center

RCC Sydöst har under 2023 arbetat för att underlätta Region Östergötlands process för ackreditering enligt OECI (Organisation of European Cancer Intitutes) genom att bland annat medverka i styrgruppen för Linköping Cancer Center (LCC), finansiera projektledare, samverka och stötta vid framtagande av nödvändiga data för ackreditering, planering och genomförande av utbildningsinsatser för vårdpersonal. Projektet fortskrider enligt ursprunglig plan, med ett inbokad platsbesök från OECI i februari 2024. Efter detta besök kommer beslutet kring godkännandet för att bli ackrediterad.

Linköping Cancer Center har bildats och är numera en etablerad del av Region Östergötlands struktur och arbetar aktivt med frågor kring cancerverksamheten inom Region Östergötland. Några direkta vinster är en utbildning för personal inom RÖ, ett mer utvecklat processtänk med lokala processledare, en mycket mer sammanhållen bild av värden samt dess styrande rutiner. RCC Sydöst kommer framöver spela en central roll genom att sammanställa och analysera data relaterade till patienters erfarenheter samt kvalitetsindikatorer. Denna insats är av stor betydelse för att säkerställa och förbättra vård- och behandlingsprocesser.

Regionalt biobankscentrum

Regionalt biobankscentrum (RBC) är ett kompetens- och servicecentrum för alla verksamheter, patienter och allmänhet, som berörs av biobankslagen. RBC ligger organisatoriskt inom Regionalt cancercentrum sydöst. Vid RBC finns också Region Östergötlands biobanks- och

vävnadssamordnare. All verksamhet som bedrivs genomförs av patient- och kundnytta med stor lyhörddhet för hela sjukvårdsregionens behov och önskemål. Som sjukvårdsregionens kunskapscentrum i biobanksfrågor beräknas den redan nu omfattande utbildnings- och konsultationsverksamheten, fortsätta att öka. Som exempel på tjänster med kraftigt ökad efterfrågan, kan nämnas rådgivning gällande biobanksdelarna inför etikansökan och utformning och upprättande av biobanksavtal. Rådgivning inför och vid tecknande av biobanksavtal är något som företrädare för läkemedelsföretag framhåller är mycket värdefullt för dem och något de önskar ska finnas över hela landet.

- Svenska biobanksregistret (SBR) är i full drift, vidareutveckling av systemet sker fortlöpande. Samtyckesreglering via 1177 och SBR driftsattes under hösten 2023. Samtyckesadministratören på RBC hanterar alla samtyckesbegränsningar som inkommer och fördelar dem digitalt till berörda kliniker.
- För att underlätta för regionerna att ansluta till biobanksregistret, har Biobank Sverige sjösat ett införandeprojekt. Projektets huvudsakliga mål är att se till att det är enkelt för regionerna att ansluta. Region Östergötland är delaktiga i projektet. Det handlar om att under en begränsad tid överföra data från ett labdatasystem inom klinisk patologi till SBR för att se att uppgifterna kommer över och är kompatibla med de T- och M-koder som systemet har mappat. Tanken var att piloten skulle vara klar under hösten 2022 men har pågått hela 2023 och kommer med största sannolikhet fortsätta under 2024.
- Den nya EU-förordningen för kliniska prövningar som började gälla i januari 2022 är nu i full drift. RBC Sydöst har under 2023 granskat närmare 20 ansökningar om klinisk prövning, vilket är dubbelt så många som granskades nationellt under hela 2022. RBC har handlagt drygt 50 biobanksansökningar under 2023, vilket har genererat närmare 40 biobanksavtal, en liten minskning jämfört med 2022.
- Biobankslagen (2023:38) trädde i kraft 1 juli 2023 och ersatte då den tidigare biobankslagen från 2003. Arbetet med implementeringen har varit omfattande, både nationellt och regionalt. Fokus har legat på informations- och utbildningsmaterial, utbildning av personal samt anpassningar av nuvarande rutiner, arbetsprocesser och dokument, på både nationell och regional nivå. Arbetet med att följa upp implementeringen som gått parallellt med införandet kommer att fortsätta under 2024, med både riktade insatser och breda informationsutskick.
- RBC's personal har medverkat i flertalet arbetsgrupper nationellt under 2023. Dels arbetsgrupper avseende arbetet med den nya lagen men även i referensgrupper för vidareutvecklingen av SBR, Biobank Sveriges ärendehanteringssystem BISKIT samt det fortsatta arbetet med Kliniska Prövningar. RBCs chef har förutom regionala föreläsningar, även i år föreläst på kurser arrangerade i andra sjukvårdsregioner.
- RBC representerade verksamheten vid Biobanksfacillitetens monter under SciLife lab day 10 oktober.
- RBC har även visat upp verksamheten på Region Östergötlands Instagramkonto under v 27.

Standardiserade vårdförlopp (SVF) och processarbete

SVF-samordnaren i sydöstra sjukvårdsregionen har tillsammans med RCC Sydösts verksamhetschef och processamordnare haft regelbundna avstämningar. Processledarmöten har genomförts två gånger per termin, en gång fysiskt och en gång digitalt. Ett genomgående tema har varit att öka kompetensen om att leda processarbete samt att få ta del av varandras arbeten. Under 2023 har den röda tråden varit processkunskap, processledarrollen, goda exempel och vad som händer nationellt. RCC sydöst har processledare för 12 diagnosspecifika processer och sex diagnosöverskridande. De hematologiska processerna saknar i dagsläget processledare.

Sjukvårdsregional SVF-samordnare har hämtat in information från SKR:s nationella grupp och återkopplat SÖSR synpunkter samt delat med sig av erfarenheter till andra sjukvårdsregioner.

Valideringsarbetet med fokus på att kvalitetssäkra valida data har fortgått. De tre regionala SVF-samordnarna har gått igenom förloppen och identifierat både styrkor och utmaningar, nu även med stöd av de nationella rapporterna vilka kvalitetssäkringsgruppen har tagit fram. Insatser har vidtagits via regionala SVF-samordnare. RCC:s processledare har med stöd av processamordnare genomfört sjukvårdsregionala registreringsmöten för flera av vårdförloppen, där dialoger förs för samsyn i tolkning av kriterier och koder. Valideringsarbetet genomsyras av att arbete måste ske på alla nivåer d.v.s. från regionalt och sjukvårdsregionalt till nationellt och omvänt. Den mall som RCC Sydöst tog fram för förenklad validering, tas numera fram nationellt och används för dialog kring resultat. Det har lett till att bland annat registreringsrutinerna för flertalet av vårdförloppen har förbättrats.

Det övergripande IT-samarbetet inom SÖSR utvecklas ständigt och den utsedda grupperingen som har nu via RCC sydösts styrgrupp formaliserats till en regional arbetsgrupp, RAG, kallad RAG RCC-IT. Denna grupp har träffats två gånger under 2023, mindre konstellationer, bemanning situations anpassas efter behov. Under 2023 har ett arbete med att koordinerat utveckla mallar för IPÖ påbörjats. RCC sydöst ser vikten av att fortsatt samordna utveckling/anpassning av IT-strukturer mellan de tre regionerna i SÖSR för att genom detta skapa likvärdiga lösningar i de olika regionerna – vilket innebär att alla tre regionerna inte behöver uppfinna hjulet utan att när så är möjligt återanvända varandras lösningar.

De nationella målen för SVF inför år 2023 var att:

- 70 procent av nya cancerfall inom aktuella diagnoser ska utredas via ett standardiserat vårdförlopp. För andra året i rad klarade alla tre regioner i sydöst, var för sig att inkludera minst 70% av cancerfallen. Tillsammans når sydöstra sjukvårdsregionen en 88 procentig inkludering i SVF för perioden januari – september 2023.
- 80 % av dessa patienter ska genomgå respektive vårdförlopp inom utsatt ledtid. Under januari till juni 2023 klarade regionerna inom sydöstra sjukvårdsregionen att uppnå ledtiden i 36 % av fallen, att jämföra med 38 % inom fastställd 2022. För hela riket syns en sänkning från 42–40 %. Det finns en stor variation mellan vårdförloppen och regionerna.

Se [RCC web](#)

Multidisciplinära konferenser (MDK)

Varje vecka pågår i sydöstra sjukvårdsregionen många multidisciplinära konferenser inom cancersjukvården, cirka 15 av dessa är regionsövergripande.

MDK har en avgörande roll i patientens behandling och målet är att patienten ska få en multidisciplinär bedömning oavsett vart i regionen man bor. Varje MDK involverar ett stort antal individer från olika kliniker och tar mycket tid i anspråk vad gäller förberedelse samt efterarbete för de som deltar.

MDK-rum

Standardisering av fysiska MDK-rum i SÖRS är nu klar. Men det pågår ett ständigt förbättringsarbete för att säkra att teknisk standard, ljussättning, ljud och akustik ska vara likvärdigt och av god kvalitet.

MDK-riktlinje

Gemensamma riktlinjer för lokala och sjukvårdsregionala MDK implementerades 2019 efter ett omfattande arbete för att förbättra MDK-processen inom cancervården i sydöstra sjukvårdsregionen. Riktlinjens syfte har varit att effektivisera konferenserna, samtidigt som kvaliteten bibehålls. Den sjukvårdsregionala riktlinjen är framtagna för att underlätta MDK-arbetet, öka vårdkvaliteten, skapa konsensus, samt tydliggöra ansvaret kring de olika delarna av konferenserna.

Riktlinjen för MDK har under året setts över, uppdaterats och anpassats till de krav som ställs utifrån Organisation of European Cancer Institutes (OEI). Den beräknas att tas i bruk vid årskiftet 2023/2024.

Patient- och närstående råd (PNR)

Vid RCC Sydöst finns ett patient- och närstående råd (PNR) som har 14 representanter. Huvuduppgiften är att bevaka patientperspektivet i utvecklingen av framtidens cancervård. PNR har två platser i RCC Sydösts styrgrupp och finns med i de flesta processgrupperna, i många av RCC:s utvecklingsprojekt både regionalt och nationellt, samt deltar vid utbildningar och konferenser som RCC Sydöst organiserar. PNR sydöst deltar även i "Nationella arbetsgruppen för patientsamverkan" NAP. Under 2023 har PNR haft 4 fysiska möten och ett digitalt möte. Det digitala mötet har legat på tidig kvällstid för att få med dem som har svårt att komma ifrån på dagtid. Gruppen har under året arbetat med att identifiera prioriterade målområden. Man har formulerat delmål och en lista med aktiviteter/åtgärder och hur dessa ska följas upp av gruppen. Målområdena faller in under ämnena Cancerrehabilitering och prevention.

Patientnära forskning

Arbetet med databasen "Cancerstudier i Sverige" fortsätter som tidigare med underhåll av databasen. Gruppen som har jobbat med framtagandet av databasen har med jämna mellanrum haft digitala möten. Under andra halvan av 2022 har en genomgång av vilka cancerstudier som bedrivs vid landets sjukhus gjorts för att se om pandemin har påverkat cancerstudierna nationellt. Studien finns nu [publicerad på RCCs web](#).

Vår tidigare forskningssköterska som har hållit ihop forskningssköterska nätverket i SÖSR gick i pension efter sommaren. Vi har tyvärr inte hittat en ersättare och nätverket ligger vilande så länge.

Cancerläkemedel

Arbetsgruppen har under 2023 lämnat tre utlåtanden rörande läkemedel inom gallvägscancer samt olika former av icke-småcellig lungcancer. Det gradvis minskande antalet ärenden som processas av arbetsgruppen visar på trenden att allt fler läkemedel hanteras nationellt och att regioner inom SÖSR allt mer använder dessa nationella rekommendationer som underlag för införande. Arbetsgruppen har i linje med det och i samråd med RCC Sydösts styrgrupp begränsat uppdraget något. Framöver kommer gruppen i normalfallet inte pröva läkemedel som redan prövats av TLV och där man kan vänta att det kommer en rekommendation i nationellt vårdprogram.

Gruppen har fortsatt arbetat med att stötta implementering av NT-rådets rekommendationer i vår region, för att säkerställa en nationell samsyn och likvärdig vård. Gemensamma utmaningar finns för de tre regionerna kring finansiering av nya läkemedel och indikationer. Gruppen har vidare haft dialog, framför allt med RAG Onkologi men även andra grupperingar inom SÖSR och nationellt kring rekommendationer och uppföljning av läkemedelsanvändning. Via representation i NAC och NT-rådet har gruppen direkt möjlighet att påverka beslut som fattas där.

Arbetsgruppen har fortsatt att bidra till att sprida information om och uppmuntra rapportering till Register för cancerläkemedel. Likt tidigare år ligger klinikerna inom vår sjukvårdsregion väl till vad gäller rapporteringsgrad i registret. Nationellt är dock registrets täckningsgrad låg vilket försvårar för arbetsgruppen att använda de data som våra regioner rapporterar in för att göra nationella jämförelser. Arbetsgruppen arbetar även med försäljningsstatistik för cancerläkemedel för att skapa en bild av användningen i våra tre regioner i relation till riket. Dessa analyser leder ofta till kontakt med andra RAG eller enskilda kliniker inom SÖSR.

Cancerrehabilitering

Stimulansbidrag

RCC Sydöst har för 2023 beviljat Region Östergötland, Region Kalmar län och Region Jönköpings län bidrag på 500 000 kr per region för att stimulera arbetet med cancerrehabilitering.

I Kalmar län har stimulansbidraget använts för utvärdering av bedömarteamet för att forma en hållbar och långsiktig struktur

Östergötland har fått bidrag till två projekt. Ett där Mediyoga jämförs på plats med att delta digitalt samt i samarbete med onkologen i Jönköping. Det har även beviljats medel till fortbildning med en grundkurs i ACT, Acceptance and Commitment therapy, för kuratorer inom cancervården

Region Jönköpings har fått bidrag till tre projekt; Screening för benlymfödem för tidig upptäckt och behandling av benlymfödem. Utbildning i Mediyoga för att erbjuda Mediyoga digitalt och fysiskt. Kartläggning av befintlig behandling kring fatigue/hjärntrötthet hos patienter med cancer samt införa nytt program om fatigue.

2022 års medel (som tidigare ej kunnat användas) kommer i Region Jönköping användas till

projekt på onkologen för strukturerad behovsbedömning av rehabilitering och information kring de aktiviteter som regionen erbjuder till patienter med cancer. På urologen kommer de användas för strukturerad behovsbedömning av rehabilitering och samordnade insatser av rehabilitering för patienter med urinblåsecancer.

Hälsokattning

Hälsokattningen införs på allt bredare front i Sydöstra sjukvårdsregionen koordinerat med införande av Min Vårdplan, för att strukturerat fånga vilka rehabiliteringsbehov patienten har. Uppföljning av användandet av Hälsokattningen samt respektive besvärs omfattning har tagits fram i respektive region.

Bäckencancerrehabilitering

Ett nytt vårdprogram för bäckencancerrehabilitering publicerades under året. Därutöver har flera nationella utbildningar för vårdpersonal samt en patientföreläsning, har tagits fram av nationella vårdprogramgruppen och spridits till berörda i Sydöst. Ett nytt digitalt verktyg för sexuell rehabilitering vid prostatacancer tillgängligt på plattformen Stöd och behandling via 1177, även detta har kommunicerats till berörda i sjukvårdsregionen.

Processledarna för cancerrehabilitering har stöttat vid implementering av vårdprogrammet i respektive region och kommer fortsatt finnas för stöd på aktuella kliniker i samband med implementeringen av det reviderade nationella vårdprogrammet för cancerrehabilitering inom närmaste året.

Sexuell hälsa har även funnits med på agendan vid de regionala nätverksträffarna under året.

Utbildningsinsatser

Föreläsningar om cancerrehabilitering har genomförts på kontaktsjuksköterske- och läkarutbildningen vid Linköpings universitet. Nätverksträffar för kontaktsjuksköterskor och rehabiliteringspersonal har anordnats både under våren och hösten i Kalmar och Östergötland. Nätverksträffar för rehabiliteringspersonal har anordnats under hösten i Jönköping med fokus på att få in rehabilitering i min vårdplan samt hur rehabiliteringsplan kan användas för patienter med en cancerdiagnos.

Informations- och inspirationsföreläsning för patienter som genomgår onkologisk behandling har genomförts i Linköping. Den nationella arbetsgruppen för implementering av cancerrehabilitering anordnade i maj ett webinarie med temat ”digital cancerrehabilitering – möjligheter och utmaningar kring att dela program mellan regioner” som en uppföljning på förra årets webinarie om inspirerande exempel på digitala lösningar för cancerrehabilitering. I november hölls ett webinarie för lansering av det reviderade nationella vårdprogrammet för Cancerrehabilitering. Den nationella arbetsgruppen har även tagit fram en webbutbildning om cancerrehabilitering som vänder sig till primärvården och håller på att ta fram en webbutbildning om strukturerat arbetssätt vid cancerrehabilitering, som vänder sig till kontaktsjuksköterskor i specialistvården. Inspirerande filmer till patienter om levnadsvanor gällande fysisk aktivitet och kost, som kommer att finnas på 1177.se är också under framtagande i samarbete med nationella arbetsgruppen för prevention.

Min vårdplan (MVP)

MVP finns nationellt framtaget för 17 diagnosområden. Patienter kan ta del av MVP både digitalt via 1177, eller få den i utskriftsformat av sin vårdgivare. Min vårdplan har införts och är i gång i hela Sydöstra sjukvårdsregionen för bröstcancer, peniscancer, prostatacancer, tjock- och ändtarmscancer, tumörer i centrala nervsystemet, urinblåsecancer, äggstockscancer, misstänkt

cancer, skelett och mjukdelssarkom, livmoderhals- och vaginalcancer, huvud- och halscancer, myelom och lungcancer. Implementeringsarbetet fortsätter löpande regionalt och sjukvårdsregionalt av projektledarna.

Implementeringen av Min vårdplan för ALL(Barn) är genomförd i RJL, som genomför införandet ihop med RCC Väst. RÖ och RKL är på gång och beräknas kunna köra i gång omkring årsskiftet. Planering för implementering av Min vårdplan bukspottkörtelcancer, njurcancer, hudcancer och livmoderkroppscancer har påbörjats inför kommande år.

Övrigt arbete inom cancerrehabilitering i regionerna

I Kalmar har kontaktnät byggts och dialoger utökas i takt med införande av det nationella Min vårdplan. En Rehabguide har utformats för att guida vårdgivare att hjälpa patienten vidare till rätt instans, rätt vårdnivå och/eller rekommendera egenvård. Arbetsättet har formats i södra länsdelen och speglas nu även inom norra länsdelen, men inom ramen för ”mobilt rehabteam”, som är en redan befintlig verksamhet.

I Region Östergötland har aktiviteterna nedan framför allt genomföras av processledare för cancerrehabilitering i Region Östergötland i samarbete med processledare cancerrehabilitering på RCC. De aktiviteter som har arbetas med är bland annat:

- Fortsatt utbildning kring cancerrehabilitering inom vårdens olika professioner
- Starta MDK-rehab via specialiserade cancerrehabteam/bedömarteam för rådgivning via tidigare bildad arbetsgrupp för cancerrehab
- Anpassa och implementera skapad Rehabguide kring cancerrehabilitering för de som arbetar runt cancerpatienten på respektive klinik
- Projekt med Mediyoga för cancerpatienter
- Strukturerat omhändertagande för patienter som löper risk att utveckla lymfödem
- Informations- och inspirationsföreläsning för patienter som ska påbörjat onkologisk behandling
- Teamhandledning och rehabiliteringskonsult i flera av cancerteamen (övre GI Kirurgen US, Huvud-halsteamet på ÖNH, Rehabteamet på Lungmedicinska kliniken)
- Processkartläggning vissa diagnoser (huvud-, hals-, hjärn- och övre GI-cancerprocessen)
- Stötta arbete med en mötesplats för cancerpatienter med engagemang och finansiering i civilsamhället.

Patientrapporterade mått

RCC Sydöst arbetar för att patienternas egenrapporterade symtomskattningar och hälsorelaterade livskvalitet (PROM) samt erfarenheter (PREM) tas tillvara inom vården. Ordförandeskapet för RCCs nationella arbetsgrupp för patientrapporterade mått har under året övergått till RCC Sydöst.

RCC Sydöst stöder den nationella PREM-mätning som följer upp patienternas erfarenheter av att utredas enligt standardiserade vårdförlopp. Resultat från första halvan av 2023 samt tidigare år finns på patientenkät.se samt cancercentrum.se. Ett vetenskapligt arbete baserat på data från mätningen publicerades under 2023 och visar att covid-19-pandemin påverkade både patienters och närståendes möjligheter till emotionellt stöd. Ytterligare ett vetenskapligt arbete har påbörjats där patientdelaktighet och involvering står i fokus. RCC Sydöst undersöker även, tillsammans med SKR, möjligheten att använda PREM-data från SVF-mätningen till löpande uppföljning i

arbetet med etablering av Universitetssjukhuset i Linköping som ett Comprehensive Cancer Center.

RCC Sydöst arbetar med stöd till våra kvalitetsregister i implementering och användande av patientrapporterade mått. En PROM-mätning för melanompatienter testas nu i samband med införande av patientöversikten i INCA, men användningen påverkas av implementeringshastigheten för IPÖ som helhet. Kvalitetsregistret för bukspottkörtelcancer fortsätter arbeta med PROM-instrumentet PACADI (Pancreatic Cancer Disease Impact Score) med målsättningen att utöka med fler mätpunkter på sikt. RCC Sydöst stöder också EORTCs pågående arbete (ett internationellt forskningsprojekt) med att ta fram ett nytt formulär för uppföljning av patienter med melanom som får onkologisk behandling.

Diskussion kring användning av patientrapporterade mått har även förts med processledare i sydöstra sjukvårdsregionen i samband med regionala stödteamsmöten samt i övriga lämpliga forum.

Palliativa insatser

Vården i livets slutskede skall vara en högt prioriterad verksamhet i Hälso- och sjukvården. Att på ett värdigt sätt få avsluta sitt liv utan smärta eller ångest borde vara en självklar rättighet för alla.

Socialstyrelsen har tagit fram nio kvalitetsindikatorer för palliativ vård i livets slutskede (Socialstyrelsen, 2013a, 2016a). För sex av kvalitetsindikatorerna har Socialstyrelsen fastställt nationella målnivåer. Syftet med målnivåer är att ge hälso- och sjukvården tydliga kvalitetsmål att arbeta mot för att bidra till att personer med palliativa vårdbehov får en god och jämlik vård. För att kunna kvalitetssäkra den palliativa vården är det avgörande att man registrerar ALLA dödsfallen i Svenska palliativregistret. Svenska palliativregistrets utdataportal ger möjligheten att på verksamhetsnivå jämföra sig med liknande enheter.

Täckningsgraden i registret ligger stabilt i sydöstra sjukvårdsregionen. Östergötland, Kalmar och Jönköpings ligger på första, andra respektive tredje plats i att rapportera dödsfall för januari till december 2023. Det är klart bättre än genomsnittet i riket.

Den regionala processgruppen i palliativ vård, med representanter från regioner och kommuner med olika professioner i sydöstra sjukvårdsregionen samt patient- och närstående företrädare, har haft möten under 2023, fokus har varit på analys av täckningsgrad samt kvalitetsindikatorer.

Några av uppgifterna som har arbetats med under 2023 är:

- Den stora regionala konferensen ”Palliation Sydöst” arrangerades den 21 september i Jönköping. Temat för konferensen var ”Möten och samtal inom palliativ vård”. Det var 250 deltagare, 9 st föreläsare samt 7 olika utställare. Ett väldigt uppskattat tillfälle att få ökad kunskap, mingla och byta erfarenheter över regiongränserna.
- Inom SÖSR har det arrangerats nätverksträffar, där man har bjudit in olika föreläsare för att sprida vidare kunskap om palliativ vård.
- Ett projektarbete har påbörjats kring ”Hemsjukvård och palliativ vård för barn och ungdomar i Sydöstra sjukvårdsregionen”.

Cancerprevention

Enligt Världshälsoorganisationen (2023) går 30–50 procent av alla cancerfall att förebygga. Cancerprevention omfattar både att minska exponeringen av påverkbara riskfaktorer för cancer

för alla i befolkningen, att erbjuda riktade insatser till grupper där risken att utveckla cancer är högre och att erbjuda stöd till individer som drabbats av cancer. Målen med cancerprevention är att minska insjuknandet i förebyggbar cancer, att minska omotiverade skillnader i insjuknade och utfall av cancersjukdom och att främja hälsa, minska komplikationer, biverkningar och återinsjuknade i samband med cancerbehandling.

Under året har den nationella arbetsgruppen för preventionsgrupp genomfört insatser riktade mot befolkningen i form av ett informationsinitiativ om alkohol och Cancerprevention, <https://www.alkoholochcancer.se/> i samarbete med flera olika nationella aktörer samt haft ett samarbete med Svenska fotbollsförbundet för att nå ut med information om sunda solvanor till barn, unga och deras familjer <https://aktiva.svenskfotboll.se/nyheter/2023/06/solvanor/>.

För att nå vårdpersonal inom regionen har flera föreläsningar, om cancerprevention, prehabilitering och samtal om levnadsvanor i samband med cancersjukdom, genomförts för medarbetare som verkar inom: bröstprocessen, Tjock- och ändtarmsprocessen, rehabilitering och ärftlig cancer. Under våren genomfördes även en föreläsning för kontaktsjuksköterskor i samband med Onkologidagarna. Under det sista året har återkommande möten med representanter från RCC rehabilitering, min vårdplan, kontaktsjuksköterskor, patient och närstående genomförts i alla regioner.

I våras föreläste processledaren för prevention om cancerprevention i samband med ett möte med patient och närstående rådet. Under hösten har processledaren presenterat den nya nationella cancerpreventionsplanen för RPO hälsofrämjande <https://cancercentrum.se/globalassets/vara-uppdrag/prevention-tidig-upptackt/prevention/vast/nationell-cancerpreventionsplan-2024-2030.pdf>.

Cervixcancerprevention

Det nationella målvärdet för täckningsgraden inom cervixcancerscreening är 85%. Under 2022 nådde vi för åldrarna 23–70 år nationellt en täckningsgrad på 82%. Täckningsgraden för sydöst för samma åldersintervall: Region Östergötland 80%, Region Jönköping 89% och Region Kalmar 87%.

Andelen HPV vaccinerade flickor inom skolhälsovården i region sydöst med minst 1 dos Gardasil ligger på över 80% i sydöstra sjukvårdsregionen från födda 1999 och yngre.

Under 2023 har arbetet med den nationella studien Utrotning av HPV och livmoderhalscancer fortsatt. Målet med studien är att undersöka om en riktad insats till kvinnor födda 1994–1998 med erbjudande om vaccination med Gardasil 9 och samtidig screening för HPV kan påskynda utrotning av HPV och livmoderhalscancer i Sverige. Samtliga Sveriges 21 regioner deltar i studien. Planen är att fortsätta inkludera deltagare i studien under 2024, där målet är att nå 70% deltagande.

Region Jönköpings län och Region Östergötland har sedan starten, i slutet av 2022, vaccinerat 37% respektive 34% av målgruppen.

Region Kalmar län startade upp vaccinationen maj 2023 och har vaccinerat 48%, vilket är högst andel i landet.

Bröstcancerscreening

Screeningen bedrivs i alla tre regionerna. Vi har haft en tillfällig lösning då en radiolog representerade RCC Sydöst i den nationella arbetsgruppen. Vi har inte haft separata

sjukvårdsregionala möten för mammografienheter under 2023. Dialog har förts med RPO medicinsk diagnostik och radiologi chefsgruppen och har fått en ny processledare för bröstcancerscreening som tillträder 1 januari 2024.

Organiserad prostatacancer testning

Region Jönköpings län har fortsatt sitt arbete med att organisera och genomföra en pilot inom Organiserad prostatacancer testning (OPT). Utgångspunkten är att processen ska digitaliseras i så hög grad som möjligt och att arbetssättet ska kunna tillämpas i hela sydöstra sjukvårdsregionen.

Piloten startade upp under april 2023. Av cirka 2300 män fyllda 50 år som under året fått erbjudande om att testa sig har 49 procent hittills valt att delta. I samband med testningen har det upptäckts sex fall av cancer i ett tidigt skede. Projektet kommer fortsätta i RJL under 2024 och då inkluderas män födda 1968 och 1974.

Samverkan med övriga regioner har fortsatt med samverkansmöten där Region Jönköping utgör stöd till övriga. Under 2023 har Region Östergötland och Region Kalmar län formerat en projektorganisation för OPT och tagit fram ett gemensamt projektdirektiv.

Under 2023 har Regionsjukvårdsledningen i Sydöst beslutat att inrätta ett gemensamt kansli för OPT. Uppgifter och arbetssätt för det gemensamma kansliet för OPT utgår från pågående pilotprojekt i Region Jönköpings län.

Tarmcancerscreening

Under 2023 har samtliga regioner i Sydöst fortsatt sitt arbete med att inkludera fler åldersgrupper vilket följer framtagen plan.

Deltagandet i Sydöstra sjukvårdsregionen är 63,5% att jämföra med 65,5% i riket, men flertalet regioner har då erbjudit tarmcancerscreening under längre tid än Sydöst.

Införande av tarmcancerscreening och utökning till att omfatta hela målgruppen är en stor logistisk utmaning. Det kommer att kräva att man kan bibehålla och utöka koloskopikapaciteten i alla regioner. Fler koloskopister behövs och det är viktigt att främja kompetensförsörjning inom tarmcancerscreening genom taskshifting, utbildning och rekrytering.

Barncancer

Inom ramen för den nationella barncancersatsningen har många aktiviteter genomförts under det gångna året, både i sydöstra regionen och nationellt där representanter för sydöst finns med i olika grupperingar.

Genomfört arbete under 2023

- Lekterapi på Barnkliniken i Linköping har med stöd av stimulansmedel genomfört ett utvecklingsprojekt och skapat ett sjukhusrum med inredning som ger möjlighet för barn att leka och bearbeta sina upplevelser i vården.
- Videokonferenser med Norrköping, Motala, Kalmar, Västervik samt Jönköping genomförs regelbundet.

- Informationen om webutbildningen ”Ökad förståelse för sena komplikationer efter barncancer” inom sydöstra sjukvårdsregionen har spridits i sjukvårdsregionen, bl a till skolor, vårdcentraler och barnkliniker.
- Projektgrupp för genomlysning av hemsjukvård och palliativ vård i sydöstra sjukvårdsregionen bildades med hjälp av RCC Sydöst och RPO Barn och ungas hälsa under våren. Gruppen har påbörjat sitt arbete som syftar till att den här vården ska vara god och jämlik i hela regionen.
- Arbetet med GMS regionalt och nationellt har fortgått. En artikel som är ett resultat av det nationella arbetet med GMS med de första resultaten från undersökningarna har publicerats.
- Nyckelbesöken vid 13, 17 och 18 års ålder har etablerats tillsammans med ett multiprofessionellt team och erbjuds till alla barn/ungdomar efter genomgången cancerbehandling.
- Den multidisciplinära screeningen av barn som fått onkologisk behandling mot CNS (huvudsakligen pga av hjärntumör eller leukemi) har börjat processen att övergå från projekt till klinisk standard. Uppföljning och utveckling av aktiviteterna som genomförts under 2022. Fortsatt deltagande i de nationella arbetsgrupperna
- Fortsatt arbete med GMS både nationellt och lokalt
- Stimulera utveckling av regionala utvecklingsprojekt
- Påbörja implementering av Min Vårdplan i regionen
- Följa upp resultat av utvärdering palliativ vård och påbörja utveckling för god och jämlik hemsjukvård och palliativ vård i regionen
- Verka för att öka kännedom om uppföljningsenhetens verksamhet för individer och verksamhet
- Utveckla samarbete med tex primärvård och andra berörda kliniker
- Klargöra strukturen för teamverkan och utveckla samarbetet med den paramedicinska professionen
- Utveckling av kontaktsjuksköterskefunktionen genom nätverk och fortbildning för att stärka omvårdnadskompetensen och samarbetet i SÖS
- Ökat fokus på struktur för psykosocialt stöd.
- Sjukvårdsregionalt barncancerträff hålls i december

Långtidsuppföljning efter barncancer

Uppföljningsmottagningen för vuxna, (UFE), är organiserad under Onkologiska kliniken vid Universitetssjukhuset i Linköping och har ett uppdrag att följa upp individer som har haft barncancer från hela sydöstra sjukvårdsregionen.

Verksamheten utgår från en gemensam basstandard för uppföljningsmottagningar i Sverige och det nyligen reviderade nationella vårdprogrammet för långtidsuppföljning efter barncancer.

Se [Nationellt vårdprogram för långtidsuppföljning efter barncancer](#)

Basstandarderna innebär att tidigare barncancerpatienter vid 18 års ålder ska ha kännedom om UFE och remitteras dit för ett besök vid 25 års ålder. Individer med större behov ska erbjudas besök tidigare än så. Besöket innebär en genomgång av tidigare barncancerdiagnos, dess behandling och risk för sena komplikationer. Behovet av uppföljning för den enskilda individen bedöms och en rekommendation av lämplig uppföljning lämnas, både muntligt och skriftligt.

Uppföljning kan gälla neurokognition, andra organfunktioner eller vara av psykosocial karaktär. Uppföljningen registreras i kvalitetsregistret svenska arbetsgruppen långtidsuppföljning efter barncancer (SALUB).

Besöken sker ofta som teambesök hos läkare och sjuksköterska. UFE har tillgång till kurator och neuropsykolog. Majoriteten av besöken är digitala.

Forskning inriktad på registerstudier vid långtidsuppföljning av barncancer och livskvalitet efter onkologisk behandling i barndomen pågår nationellt och lokalt.

En utmaning för framtiden är att nå ut till målgruppen; att göra UFE:s verksamhet känd för individer och vårdgivare i hela sydöstra sjukvårdsregionen.

Medarbetarperspektivet

Under året har ett arbete pågått för att förbereda medarbetarna inför en kommande flytt, då regionen planerar att säga upp avtalet för våra lokaler, som en besparingsåtgärd för regionen. Kunskapsinhämtning kring aktivitetsbaserat arbetssätt och att arbeta med Clean desk tillsammans med riskanalys har varit några av aktiviteterna som har genomförts.

Under hösten har alla medarbetare varit involverade i framtagandet av vår strategiska handlingsplan ”[Vägen framåt Sydöst 2024-2026](#)”. Dokumentet bygger på det nationellt framtagna styrdokumentet ”Vägen framåt”, aktiviteterna har brutits ner på sydöst nivå och kommer följas upp regelbundet.

Möjligheten att arbeta på distans en till två dagar per vecka nyttjas av de flesta av medarbetarna. Många uppskattar flexibiliteten i arbetssättet, men ser också vinsten att vara fysiskt på plats då samverkan mellan kollegor blir enklare och mer naturlig vid fysiska möten

Under 2023 har det varit mycket begränsad möjlighet till anställning av nya medarbetare pga anställningsstopp för administrativ personal inom Region Östergötland. Detta har påverkat RCC Sydöst negativt, då fem medarbetare har lämnat RCC sydöst under året (tre har bytt jobb och två har gått i pension) ytterligare två personer har bytt tjänster inom RCC Sydöst och övertagit rollerna som enhetschef och produktägare. Detta har inneburit att flera tjänster har varit vakanta under längre perioder. Vid årsskiftet kommer alla tjänster vara tillsatta förutom en tjänst.

Vi har även haft tre personer som har varit långtidssjukskrivna under året. Sammantaget har detta inneburit att medarbetarna har behövt vara flexibla och hjälpas åt att hitta lösningar för att kunna täcka luckor för att få det nödvändigaste arbetet att flyta. Tack vare allas gemensamma vilja att göra det bästa av situationen har det ändå varit ett fungerande år präglat av god gemenskap.

Följande förändringar har gjorts

- Enhetschef och administratör gick i pension
- En statistiker, en produktägare och en systemvetare med nationellt uppdrag slutade.
- Under året har följande roller ersatts av nya personer; statistiker, administratör, verksamhetsutvecklare/ vårdprogramhandläggare, enhetschef och produktägare

Utbildningar eller nya uppdrag:

- En medarbetare deltagit i forskarskola för Nära vård under hela 2023
- Den nya enhetschefen har under Q4 gått ledarprogram för nya chefer i RÖ
- En statistiker har deltagit i forskningsförberedande utbildning under hösten och varit utlånad till ortopederna på 30% för ett forskningsprojekt.

- En medarbetare har deltagit på symposium i Helsingfors inom ANCR (Association of the Nordic Cancer Registries). Hon har även blivit invald i deras styrgrupp
- Ungefär 15 av medarbetarna deltog under de nationella RCC dagarna som i år genomfördes i Uppsala.
- Registeradministratörsgruppen har deltagit i ett nationellt internat för registeradministratörer inom RCC

Alla medarbetare har haft utvecklingssamtal under 2023. Vid samtalen upprättas individuella utvecklingsplaner som bygger på RCC Sydösts mål och Region Östergötlands mål.

Ekonomi

RCC Sydöst har haft stabil ekonomi under 2023. Vi har fortsatt med regelbunden uppföljning och kontroll över personalkostnader.

RCC Sydösts styrgrupp har ett fortsatt fokus på processerna inom bröstcancer, prostatacancer, gynekologiskcancer, lungcancer och hudcancer. Sjukvårdsregional fysisk mötesverksamhet har kommit i gång bra efter pandemin med det finns tendenser till större intresse för digitala möten. Mot slutet av 2023 har det också funnits början på reserestriktioner att resa vilket har påverkat deltagande i fysiska möten. Emellertid har vi understrukit värdet av fysiska möten minst 1 gång/år för att kunna nätverka och lära av varandra i hela SÖSR. Några processledarposter har varit vakanta under 2023 vilket påverkar förbrukningen av beviljat statsbidrag.

Uppföljningsmottagningen för vuxna efter barncancer nu har övergått från projekt till ordinarie verksamhet men har saknat ansvarig läkare. Barncancergruppen i Sydöst har genomfört många aktiviteter både nationellt, sjukvårdsregionalt och lokalt under året. Koncept att söka stimulansmedel för alla som är verksamma inom barncancerverksamheten i SÖRS har fallit ut mycket väl och flertal stora och små projekt har beviljats medel. Beviljade medel för Barncancer används enligt budget och ekonomin är god under några års sikt.

INCA-kostnader fördelas solidariskt mellan alla RCC och har varit i balans under 2023. Beräkningsgrund för INCA-kostnader har reviderats och är numera 1 400 000 kronor per år. Nettokostnaden blir mindre då vi lånar ut 1 medarbetare på 100 % till nationella projekt inom RCC. I likhet med förra året har förväntade underskott fördelats mellan alla RCC och hamnade på ca 1 miljon/RCC. Även finansiering för IPO (individuella patientöversikt) behövde säkras och kostnaden hamnade på 1,3 miljoner/RCC inklusive finansiering av regimbibliotek

Sparsam användning av statsbidrag har resulterat i ett överskott för 2023 som flyttas över till 2024. Vi har i samråd med ordföranden i RCC Sydösts styrgrupp tagit fram en plan för hur överskottet ska användas för olika utvecklingsaktiviteter såsom stöttning av tarmcancerscreening, OPT och utrotning av cervixcancer projektet under de kommande åren. Under 2023 har 6 miljoner beviljats och förbrukats av tarmcancerscreening och på samma sätt har RJL fått och använt 3 miljoner till för OPT pilot. Vi fortsätter bevilja stimulansmedel för cancerrehabilitering i SÖSR (500 000/region). Nationellt beviljades 4,2 miljoner för cervixcancerutrotningprojektet som har fördelats i SÖSR enligt fördelningsnyckel (baserad på befolkningsunderlag). Samtidigt finns alltid en osäkerhet kring långsiktig finansiering för RCC i form av statsbidrag. Vi har därför beslutat att alltid behålla en buffert som motsvarar ett års statsbidrag för att kunna förmildra konsekvenser av oförutsedda finansiella förändringar framöver.